

*Ольга Чакій, к.е.н., доцент
Микола Куцак, магістрант
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород*

ДЖЕРЕЛА НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Весь комплекс взаємодоповнюючих тарифних і нетарифних заходів, що постійно змінюються крізь призму безперервного розвитку виробничих сил та інтересів виробників і споживачів, його міжнародно-правових і національних регулятивних режимів, становить механізм регулювання зовнішньої торгівлі. Сьогодні спрощення формальностей і процедур міжнародної торгівлі повсюдне[1].

Водночас практика довела, що багато країн активно використовують заходи нетарифного контролю, особливо неявні протекціоністські заходи, у своїй зовнішньоекономічній політиці. Зауважимо, що їх застосування має тенденцію до розширення та їх кількість збільшується разом із логічним процесом зменшення ролі мита як інструменту торговельної політики. За таких обставин все щезає практичним значенням дослідження джерела нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності з правової точки зору.

Слід зазначити, що у вітчизняних і зарубіжних теоріях немає єдиної думки щодо комплексного виділення визнаного нетарифного регулювання, відсутня єдина класифікація їх інструментів. Так, на глобальному рівні міжнародні організації (Секретаріат ГАТТ/СОТ, ЮНКТАД, Міжнародна торговельна палата, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Всесвітня митна організація тощо), проте офіційного визначення цього поняття не існує [3].

Відповідно до класифікації інструментів нетарифного регулювання, розробленої СОТ, можна виділити, зокрема, такі категорії: державне втручання в економіку; характеристики митних та адміністративних процедур; стандарти та інші спеціальні вимоги до товарів; специфічні торговельні бар'єри, та імпортні податки і збори[4].

Розглядаючи заходи нетарифного регулювання у площині національної правової регламентації, Митний кодекс України розкриває вказане поняття через не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини.

Наукова доктрина наводить класифікацію заходів нетарифного регулювання на економічні (особливі види мита, різні податки та збори, заходи валютного регулювання) та

адміністративні (ембарго, ліцензування, квотування, монополістичні заходи, використання з протекціоністською метою стандартів і технічних норм, додаткових документів та процедур) [5].

Отже, аналізуючи надані нормативно закріплені та науково досліджені класифікації заходів нетарифного зовнішньоекономічної діяльності, ми можемо припустити, що джерелами нетарифного як способами зовнішнього вираження є нормативно-правовий акт (прикладом виступає Податковий кодекс України, Митний кодекс України) як симбіотична реалізація економічно-адміністративного заходу; індивідуальний акт (видача ліцензій, квот суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності тощо); міжнародно-правовий договір (дво- та багатосторонні угоди між державами); правовий звичай (правила Інкотермс, розроблені МТП), а також судова практика Міжнародного комерційного арбітражу.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552.
2. Стебляк М. Д. Зарубіжний досвід визначення поняття нетарифного регулювання. Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. 2012. № 1. С. 108-113.
3. Щербатюк Н. В. Класифікація заходів нетарифного регулювання. Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 111–116.
4. Шевчук С. В. Нетарифне регулювання як важливий механізм забезпечення митних інтересів держави. Економіка та держава, № 3, 2019, С. 71–77.
5. Classification of Non-Tariff Measures. February 2016 Version. Division on International Trade in Goods and Services, and Commodities. United Nations Conference on Trade and Development. Geneva, 2013. 48 p. Ч